

actie

Zwolle

Ontwikkeling
Maatschappelijke Ontwikkeling

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon (038) 498 42 97
Fax (038) 498 20 41
g.sleurink@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Zwolle sport onbeperkt

Nota aangepast sporten 2010-2013

Opdrachtgever	H. Procé
Versie	2
Datum	mei 2010

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Wat is aangepast sporten?	3
1.2	Leeswijzer	4
2	Huidige situatie aangepast sporten	4
2.1	Beleid 2006-2010	4
2.2	Trends en ontwikkelingen	7
3	Afbakening speelveld	8
3.1	Doelgroep	8
3.2	Partners	9
4	Ambitie	10
5	Speerpunten	10
5.1	Ontwikkelen Servicepunt aangepast sporten	10
5.2	Versterken van de sportinfrastructuur	11
5.2.1	Verbinding tussen sport en andere sectoren	12
5.2.2	Professionele sportaanbieders	13
5.2.3	Sportaanbod in Zwolle	15
5.2.4	Regionale aanpak	16
5.2.5	Goede sportaccommodaties	17
5.3	Gecoördineerde samenwerking binnen het speelveld	18
5.4	Wegnemen van barrières	19
5.5	Taakverdeling partners	21
6	Randvoorwaarden	25
6.1	Instrumenten	25
6.2	Financiën	26

1 Inleiding

Iedereen doet mee is een belangrijk vertrekpunt voor het Zwolse beleid. Zwolle wil een stad zijn waar iedereen deel kan nemen aan de samenleving. Sport vervult hierbij een belangrijke rol. Het huidige sportbeleid is ook getiteld 'Sport in Zwolle, samen beleven'. Iedereen moet kunnen sporten, ook mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Voor mensen met een beperking heeft sport een belangrijke meerwaarde: op lichamelijk, sociaal, maar ook op geestelijk gebied. Het beoefenen van sport draagt juist bij deze groepen mensen bij aan ontplooiing van kwaliteiten en eigenwaarde. Daarom is het van belang dat aangepast sporten de aandacht krijgt die het verdient. Dit wordt ook onderkent door de gemeenteraad middels het beschikbaar stellen van middelen tijdens de PPN 2010-2013 ten behoeve van het aangepast sporten.

Tot op heden is het aangepast sporten geïntegreerd in het reguliere sportbeleid en is er geen speciaal beleid en specifieke aandacht voor aangepast sporten. Mede door het organiseren van het Jaar van de gehandicaptensport is hier verandering in gebracht en is het de bedoeling dat het structurele aandacht krijgt door middel van specifiek beleid. Deze beleidsnota voor aangepast sporten zet hiervoor de eerste stappen en schetst het gewenste kader van het aangepast sporten in Zwolle.

Afgelopen jaar was in Zwolle het Jaar van de gehandicaptensport. Het doel van het Jaar van de gehandicaptensport was om het aangepast sporten te promoten en zicht te krijgen in de sportinfrastructuur van het aangepast sporten in Zwolle. De opbrengst van het Jaar is onder andere het benoemen van speerpunten voor het beleid aangepast sporten. Mede aan de hand van de informatie die tijdens het Jaar van de gehandicaptensport is opgedaan en de adviesnota, opgesteld door de werkgroep van het Jaar van de gehandicaptensport, is deze beleidsnota tot stand gekomen. Tijdens de afsluitende bijeenkomst voor het veld zijn de plannen voor het aangepast sporten gedeeld en zijn de suggesties vanuit het veld meegenomen in deze nota.

1.1 Wat is aangepast sporten?

Aangepast sporten is een ruim begrip dat door gemeenten, organisaties en sportaanbieders verschillend wordt geïnterpreteerd. Van belang is dat er eenduidigheid is over de betekenis van aangepast sporten. Als we spreken van aangepast sporten gaat het in deze nota om sport- en beweegactiviteiten (een fysieke of mentale activiteit) die in de vrije tijd wordt beoefend door mensen met een beperking.

Sport en daarmee ook het aangepast sporten wordt in eerste plaats gezien als een doel op zich. Mensen vinden het leuk, gezellig, spannend en ontspannend om te gaan sporten. De focus in deze nota ligt derhalve op aangepast sporten waarbij sport een doel op zich is en niet een middel om andere (sociale of maatschappelijke) doelen te bereiken.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de huidige situatie, huidige beleid en nieuwe ontwikkelingen beschreven. Hoofdstuk 3 schetst het speelveld. De ambitie wordt in hoofdstuk 4 uiteengezet. In hoofdstuk 5 worden de speerpunten nader uitgewerkt waarna in hoofdstuk 6 de instrumenten en financiën worden weergegeven.

2 Huidige situatie aangepast sporten

Sport neemt een belangrijke plaats in in het dagelijkse leven van de Zwollenaar. Cijfers uit het sportparticipatie onderzoek 2009 bevestigen dit. 76% van de inwoners in Zwolle voldoet aan de landelijke beweegnorm. Voor mensen met een beperking is het echter niet zo vanzelfsprekend om aan sport en bewegen te doen. 'De sportdeelname van mensen met een beperking blijft dan ook achter op de sportdeelname voor mensen zonder een beperking'¹. Dat geldt zowel voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking als voor kinderen met een beperking in het speciale onderwijs.

2.1 Beleid 2006-2010

Beleid Zwolle

Tot op heden is er in Zwolle geen specifiek beleid voor aangepast sporten en is het opgenomen in het reguliere sportbeleid. Dit betekent niet dat Zwolle geen ambitie heeft ten aanzien van het aangepast sporten. In het huidige sportbeleid is een passage opgenomen waarin is weergegeven dat we graag een groei willen stimuleren in de sportdeelname van het aantal mensen met een beperking. Ook hechten wij grote waarde aan de integratie van deze doelgroep in de maatschappij. We willen stimuleren dat de aansluiting van mensen met een beperking bij de reguliere sportaanbieders tot stand komt. Deze uitgangspunten zijn nog steeds van toepassing en komen derhalve in deze nota terug. Daarnaast zijn er op dit moment zowel speciale als reguliere sportaanbieders die sportaanbod hebben voor mensen met een beperking. Bovendien is er een gemeentelijke verordening Aangepast Sporten waar sportaanbieders die aangepast sporten aanbieden gebruik van kunnen maken.

SportService Zwolle voert als uitvoerder van het Zwolse sportbeleid geen specifieke activiteiten en taken uit voor het aangepast sporten, mede omdat er geen specifiek beleid is ontwikkeld voor het aangepast sporten. In 2009 hebben ze wel middelen ontvangen om het Jaar van de gehandicapten sport vorm te geven en daarmee aandacht te besteden aan het aangepast sporten.

Voor de provincie Overijssel geldt dat er tot op heden geen uitgeschreven beleid is voor het aangepast sporten. Wel wordt aangegeven dat iedereen moet kunnen sporten en dat er speciale aandacht is voor onder andere aangepast sporten. SportService

¹ Citaat uit het onderzoek Onbeperkt sportief uitgevoerd door het W.J.H. Mulier Instituut in opdracht van Gehandicaptensport Nederland.

Overijssel voert als steunfunctie organisatie van de provincie een aantal taken uit voor de sporter met een beperking. Dit bestaat uit:

- (beleids)advisering en ondersteuning;
- voorlichting (bijvoorbeeld (S)Cool-on-Wheels);
- deskundigheidsbevordering.

Voor het uitvoeren van deze taken heeft Sportservice Overijssel een consultant aangepast sporten aangesteld.

Het Jaar van de gehandicaptensport

Het Jaar van de gehandicaptensport was het startpunt om meer aandacht te krijgen voor aangepast sporten in Zwolle. Op verschillende momenten is het veld bijeen gebracht met als doel samenwerking te stimuleren en kennis en informatie uit te wisselen. Middels onderzoek is er tijdens het Jaar van de gehandicaptensport zicht verkregen op de sportaanbieders van het aangepast sporten in Zwolle en is duidelijk geworden waar de behoeften en knelpunten liggen. De belangrijkste knelpunten zijn:

- tekort aan professioneel kader bij sportaanbieders
- toegankelijkheid van de sportaccommodatie
- samenwerking binnen het speelveld
- vervoer van en naar de sportaccommodatie/training
- werving van mensen met een beperking
- financiën van de sportaanbieders

Deze knelpunten zijn meegenomen in de verdere uitwerking van deze nota.

Naast de knelpunten is tijdens het Jaar van de gehandicaptensport ook naar voren gekomen dat er behoefte is aan een regionale aanpak binnen het aangepast sporten. Het Jaar van de gehandicaptensport heeft bovendien geleid tot zicht in het speelveld, opdoen van contacten en daarmee een verbreding van het netwerk. Tijdens het Jaar is ook geprobeerd de doelgroep (mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking) te bereiken en daarmee een bijdrage te leveren aan de gemeentebrede ambitie "Iedereen doet mee". Omdat er geen zicht is op het exact aantal mensen met een beperking in Zwolle² en waar zij zich bevinden was het gedurende het Jaar zeer lastig de doelgroep rechtstreeks te bereiken. Via instellingen en organisaties als het onderwijs, sportverenigingen, revalidatiecentra, ziekenhuizen, sociale werkplaats (WEZO), buurthuizen, welzijns- en zorgorganisaties (als Frion en dagcentra) en openbare instellingen als de bibliotheek is getracht de doelgroep te bereiken. Ook middels de lokale media, de website Zwollesportonbeperkt.nl en de Wijzerpagina in het Huis en Huisblad is getracht de doelgroep te bereiken.

Tijdens het Jaar is ook met enige regelmaat vanuit het veld aangegeven dat de samenwerking en afstemming binnen het speelveld beperkt is en er waarde wordt gehecht aan momenten van ontmoeting. Het Jaar van de gehandicaptensport is afgesloten met een sportinstuif voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking.

² De gehandicaptenraad Zwolle geeft aan dat ongeveer 15.000 inwoners van Zwolle niet of nauwelijks zelfredzaam zijn. Het gaat hier echter niet alleen om mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking maar ook om de groep ouderen die niet meer in staat zijn zichzelf te verzorgen.

De aandacht voor het aangepast sporten stopt niet na dit bijzondere Jaar. Voor de toekomst willen we dat aangepast sporten onder de aandacht blijft. Structurele verankering hiervan gebeurt door middel van deze nota aangepast sporten.

Speelveld

Gedurende het Jaar van de gehandicaptensport is er onderzoek gedaan aan de sportaanbieders kant van het aangepast sporten in Zwolle. Het huidige speelveld binnen het aangepast sporten in Zwolle bestaat globaal uit ondersteunende organisaties voor de sport, ondersteunende organisaties voor de doelgroep en de sportaanbieders. Voorbeelden van de huidige ondersteunende organisaties voor de sport zijn onder andere de gemeente Zwolle, SportService Zwolle, Sportraad Zwolle, Sportservice Overijssel en Strepas. Ondersteunende organisaties voor de doelgroep zijn organisaties die zich inzetten voor mensen met een beperking zoals revalidatiecentrum De Vogellanden, MEE IJsseloeverers en RIBW.

In Zwolle zijn tal van sportaanbieders voor mensen met een beperking. Er zijn zes sportaanbieders speciaal voor mensen met een beperking die structureel subsidie ontvangen; Stichting Kids, Stichting 't Hoefijzer, WRZV/De Boog, ReVAS de Peperbus, RSVB Zwolle en VG Sport. Daarnaast zijn er ongeveer 15 reguliere sportaanbieders die een aanbod van aangepast sporten hebben. Ook zijn er welzijnsinstellingen zoals Travers die een bewegingsaanbod hebben voor mensen met een beperking.

Sportdeelname

Over het aantal en de behoeften van sporters met een beperking in Zwolle is nog weinig bekend en kunnen derhalve geen eenduidige uitspraken gedaan worden. Aan de hand van het sportparticipatie onderzoek Zwolle 2009 en het onderzoek (On)beperkt Sportief³ kan een globaal beeld worden geschetst van de doelgroep en de behoeften van de doelgroep.

Het percentage Zwollenaren met een beperking of chronische aandoening dat sport beoefent (12 keer of vaker per jaar) is 59%, zo blijkt uit het sportparticipatie onderzoek 2009. Dit percentage ligt lager in vergelijking met het percentage Zwollenaren zonder een beperking dat sport, namelijk 75%. Van de mensen met een psychische beperking sport 26% en heeft 33% behoefte om te gaan sporten⁴.

Van de mensen met een lichamelijke beperking die sporten bij sportaanbieders in Zwolle komt globaal 55% uit Zwolle. De overige 45% komt uit de regio (met een straal van ongeveer 30 km). Voor sporten voor mensen met een verstandelijke beperking ligt de verhouding iets anders. Daarvan komt globaal 90% uit Zwolle en 10% uit de regio.

³ (On)beperkt Sportief, Monitor sportdeelname van mensen met een handicap 2008, C. Lindert, M. de Jong & R. van den Dool, WHJ Mulier Instituut, VWS& Gehandicaptensport Nederland, 2008.

⁴ Resultaten afkomstig uit het Wonen, welzijn en zorgonderzoek 2006 in Zwolle.

Voor Zwolle is vooralsnog geen onderzoek gedaan naar wat populaire sporten zijn voor mensen met een beperking. Landelijk is hier wel onderzoek naar gedaan⁵.

Voor mensen met een lichamelijke beperking zijn landelijk gezien de solosporten het populairst. De meest beoefende sporten zijn zwemmen, fitness, wandelsport, toerfietsen/wielrennen, joggen en veldvoetbal. Dit beeld wijkt nauwelijks af van het beeld voor mensen zonder een beperking. Van de sporters met een lichamelijke beperking doet meer dan de helft aan een aangepaste vorm van de sport. De deelname aan een sport hangt in grote mate af van de leeftijd en de mate van de beperking. De motivatie om aan sport te doen zijn met name gezondheid en plezier gevolgd door sterker worden en gezelligheid.

Voor mensen met een verstandelijke beperking is landelijk gezien zwemmen de meest beoefende sport gevolgd door fitness, dansen en paardensport. Zwemmen is ook voor mensen met een lichamelijke beperking de meest favoriete sport. Landelijk gezien sport een derde van de mensen met een verstandelijke beperking niet, van wie de helft wel een sportverleden heeft. Van belang is dat de randvoorwaarden als vervoer, begeleiding en voldoende aanbod goed geregeld zijn. Van degene die bij een vereniging sport, sport ongeveer de helft in een G-team van een reguliere sportvereniging. Bij het aanbieden van een sport aan deze doelgroep moeten het plezier en de ontspanning voorop staan.

Van de mensen met een lichamelijke en psychische beperking wil respectievelijk 31% en 39% graag vaker deelnemen aan activiteiten buitenshuis zoals sport. Echter vanwege gezondheid of psychische problemen (50%) of omdat het te duur (60%) is, gebeurt dit niet.

2.2 Trends en ontwikkelingen

Sporten vervult een belangrijke rol in de samenleving. Het is de laatste jaren niet meer alleen een kwestie van een leuk spelletje maar het is ook een beleidsinstrument dat ingezet wordt voor gezondheidsbevordering, bestrijding van overgewicht, maatschappelijke participatie en integratie. Juist voor de groep mensen met een beperking is sport daarom erg belangrijk.

Vanuit het NOC*NSF en Gehandicaptensport Nederland wordt ingezet op 'Gewoon waar het kan en speciaal waar het moet' waarbij, daar waar mogelijk, de aangepaste takken van sport worden ondergebracht bij reguliere sportbonden. Ook op lokaal en regionaal niveau wordt gestimuleerd het aangepast sporten te integreren met de reguliere sport. De voordelen hiervan zijn continuïteit van de sport en sportvereniging en bevordering van integratie van mensen met een beperking in de maatschappij. Nationaal is er dus steeds meer aandacht voor het aangepast sporten. Dit blijkt ook uit het samenstellen van een blauwdruk aangepast sporten door het NOC*NSF voor gemeenten en provincies. Ook regionaal wordt er steeds meer aandacht besteed aan aangepast sporten. Naast provincies besteden steeds meer gemeenten aandacht aan aangepast sporten en wordt samenwerking gezocht met andere gemeenten. Ook in

⁵ (On)beperkt Sportief, Monitor sportdeelname van mensen met een handicap 2008, C. Lindert, M. de Jong & R. van den Dool, WHJ Mulier Instituut, VWS & Gehandicaptensport Nederland, 2008.

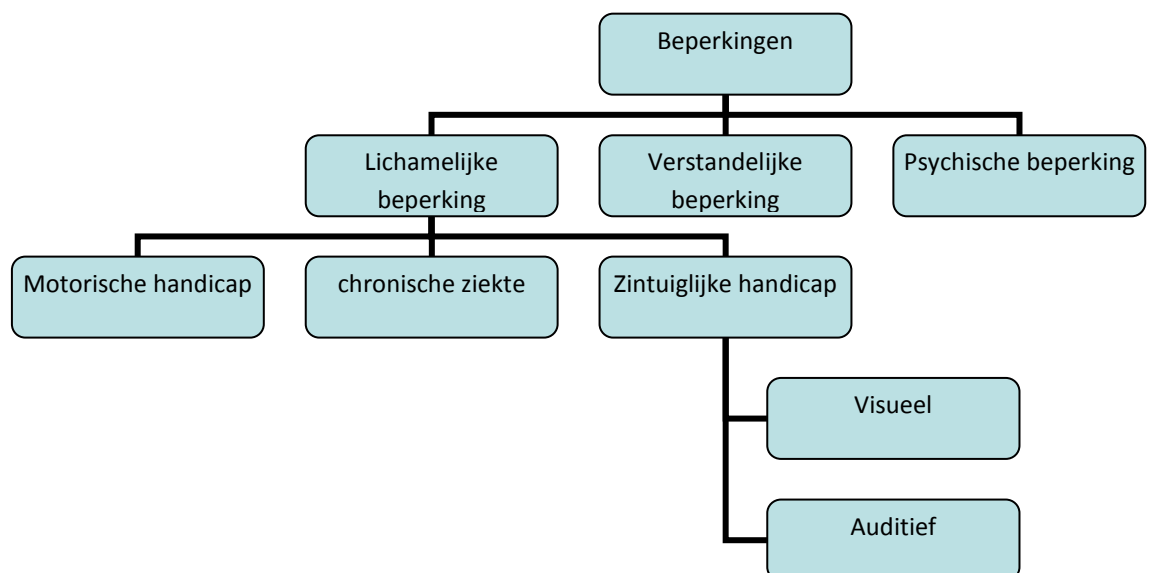
Zwolle is er behoefte om meer aandacht te besteden aan aangepast sporten en meer inzicht te krijgen in de behoeften en knelpunten binnen het aangepast sporten⁶.

De huidige economische crisis heeft ook consequenties voor het aangepast sporten. Het kan leiden tot een afname van sponsoring en druk op contributie/bestedingsruimte voor/van leden met als gevolg financiële krapte bij sportaanbieders. Daarnaast staat het kader en daarmee het vrijwilligerswerk onder druk door een dalend animo en een toegenomen complexiteit als gevolg van wet- en regelgeving en deskundigheid. Gevolgen van deze ontwikkelingen zijn dat sportaanbieders het financieel en bestuurlijk minder makkelijk bolwerken. Door deze toegenomen “druk” is men genoodzaakt kritisch naar de eigen organisatie te kijken en samenwerking te zoeken.

3 Afbakening speelveld

3.1 Doelgroep

De doelgroep betreft mensen met een beperking. Dit is een zeer ruim begrip en om die reden is een indeling gemaakt in categorieën. Dit wordt gedaan aan de hand van classificatie van beperkingen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de classificatie zoals weergegeven in het boek (On)beperkt Sportief (Lindert, 2008).

Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt in lichamelijke, verstandelijke en psychische⁷ beperking. Dit onderscheid is nodig omdat sporten met een lichamelijke

⁶ Mede om deze reden is het Jaar van de gehandicaptensport in het leven geroepen.

⁷ Voorbeelden van psychische beperkingen zijn: AD(H)D en PDD-NOS.

beperking geheel andere aanpassingen van de sport behoeft als voor sporters met een verstandelijke of psychische beperking. Bovendien zijn de redenen om te sporten erg verschillend. Tijdens het Jaar van de gehandicaptensport is ook aangegeven dat dit onderscheid gewenst is.

3.2 Partners

Binnen het aangepast sporten in Zwolle zijn partners nodig. Als gemeente Zwolle kunnen en willen we niet alleen invulling geven aan het aangepast sporten in Zwolle. Partners die wij van belang vinden binnen het aangepast sporten zijn:

Sportaanbieders

- Sportverenigingen in Zwolle en omliggende gemeenten
- Maatschappelijke instellingen die vormen van aangepast sporten aanbieden

Zorg en Welzijn

- Revalidatiecentrum Vogellanden
- MEE IJsseloevers
- Isala klinieken
- Zorginstellingen
- Welzijnsorganisaties
- Vrijwilligerscentrale Zwolle
- Gehandicaptentraad Zwolle

Onderwijs

- (speciaal en regulier) onderwijs
- Sport- en zorgopleidingen in Zwolle

Overheid

- Provincie Overijssel
- Regiogemeenten

Ondersteuning

- Sportservicepunten (In Zwolle: Sport Service Zwolle)
- Sportraad Zwolle
- SportService Overijssel
- Topsport Overijssel
- Sportbonden
- NOC*NSF
- Gehandicaptensport Nederland

Centraal aanspreekpunt

- Wordt in deze nota invulling aan gegeven (door Sport Service Zwolle)

4 Ambitie

Sport bindt en verbind

Wij zijn van mening dat iedereen moet kunnen sporten. Mede in het kader van de gemeentelijke ambitie, 'Iedereen doet mee' willen wij ons gedurende de periode 2010-2013 inzetten om een groei van de sportdeelname bij mensen met een beperking teweeg te brengen. Hierbij ligt de focus, net zoals in de huidige sportnota op de breedtesport en in mindere mate op de topsport.

Omdat er voor het aangepast sporten in Zwolle en specifiek voor de doelgroep geen eenduidige sportparticipatiecijfers bekend zijn wordt er eind 2010 begin 2011 een onderzoek onder de doelgroep uitgevoerd (nulmeting). Middels dit onderzoek kan worden aangegeven wat de sportparticipatiegraad van de doelgroep is. Het is onze ambitie dat in de periode 2010-2013 er een groei te constateren is van het bij de nulmeting gemeten sportparticipatiegraad.

De vraag die centraal staat is wat er gedaan moet worden om de sportdeelname te vergroten. Als regievoerder van het beleid aangepast sporten willen we dit nastreven middels het leggen van verbindingen op verschillende vlakken. Er dienen verbindingen gelegd te worden:

- met andere sectoren zoals (gezondheids)zorg, onderwijs en welzijn zowel op beleidsniveau als uitvoerend niveau
- tussen sportaccommodaties en het gebruik ervan (clustering)
- met andere gemeenten, steunpunten en sportservice bureaus (regionalisering)
- met en tussen spelers in het speelveld (samenwerking)
- tussen reguliere en speciale sportaanbieders (integratie)

Deze verbindingen worden verder uitgewerkt in de onderstaand genoemde speerpunten.

5 Speerpunten

De ambitie, een groei van de sportdeelname bij mensen met een beperking, is uitgewerkt in vier speerpunten. Een eerste belangrijk speerpunt is het ontwikkelen van een centraal coördinatiepunt (een servicepunt) met een consulent aangepast sporten. Bovendien zijn het versterken van de sportinfrastructuur en een gecoördineerde samenwerking binnen het speelveld belangrijk. Een laatste speerpunt is het wegnemen van barrières. Voor het Servicepunt aangepast sporten is een spilfunctie weggelegd die ook een belangrijke rol vervult in het bereiken van de andere drie speerpunten.

5.1 Ontwikkelen Servicepunt aangepast sporten

Op basis van de geconstateerde behoefte vanuit het veld en de doelgroep aan een centraal coördinatiepunt en de éénloket gedachte wordt een Servicepunt aangepast sporten ontwikkeld. Het Servicepunt vormt het centrale coördinatiepunt voor het aangepast sporten in Zwolle.

Voor de reguliere sport is er reeds een dergelijk punt uitgevoerd door SportService Zwolle. Het ligt derhalve voor de hand het servicepunt voor aangepast sporten onder te brengen bij SportService Zwolle. Aan het Servicepunt wordt in eerste instantie inhoud gegeven door een consulent aangepast sporten. Hij of zij is een belangrijke schakel binnen het aangepast sporten in Zwolle en werkt als uitvoerder van het gemeentelijk beleid nauw samen met de gemeente. De consulent overziet het totale speelveld en legt van daaruit verbindingen. Taken van de consulent zijn sportstimulering, promotie, verenigingsondersteuning, deskundigheidsbevordering, netwerken en daarnaast om als informatie- en aanspreekpunt voor het aangepast sporten naar buiten te treden. Middels het leggen van contacten en verbindingen dient draagvlak, integratie, samenwerking en professionalisering bij het speelveld bereikt te worden en bij de doelgroep de stimulans om te gaan sporten om zo de sportparticipatie onder de doelgroep te vergroten.

Het Servicepunt wordt in stappen ingevoerd in samenwerking met de gemeente. Na één jaar en aan het einde van de periode 2010-2013 wordt het Servicepunt geëvalueerd en wordt bepaald in welke hoedanigheid het zich verder moet gaan ontwikkelen en/of uitbreiden.

Gedurende de komende 4 jaren wordt er een Servicepunt aangepast sporten ontwikkeld binnen SportService Zwolle. Aan het Servicepunt wordt in eerste instantie inhoud gegeven door een consulent aangepast sporten.

Gedurende de periode van 4 jaar dient de consulent aangepast sporten meer mensen met een beperking aan het sporten te krijgen middels:

- Het opbouwen van een netwerk
- Het creëren van samenwerkingsverbanden en afstemming binnen het speelveld
- Het versterken van de sportinfrastructuur
- Meer bekendheid geven aan het aangepast sporten
- Stimuleren van sporten voor mensen met een beperking via de doelgroep en haar (sociale) omgeving

5.2 Versterken van de sportinfrastructuur

Eén van de taken van de consulent is er mede voor zorgdragen dat de (organisatorische) sportinfrastructuur voor het aangepast sporten wordt versterkt. De sportinfrastructuur voor het aangepast sporten is op dit moment versnipperd en bestaat veelal uit losse onderdelen. Hier willen we verandering in aanbrengen door een functionele en doelmatige sportinfrastructuur te creëren waarin de kwaliteiten van de bestaande organisaties en instellingen optimaal benut worden en daar waar mogelijk gebundeld.

In de gewenste sportinfrastructuur voert de gemeente de regie. Dit houdt in dat de gemeente sturing en richting geeft. De gemeente is daarmee verantwoordelijk voor de strategische beleidsontwikkeling en stelt voorwaarden bij de uitvoering van haar beleid voor het aangepast sporten.

Om een functionele en doelmatige sportinfrastructuur te creëren zijn naast een duidelijke regiefunctie het leggen van verbindingen met andere sectoren, professionalisering van de sportaanbieders, verbeteren en verbreden van het sportaanbod en een regionale aanpak van belang. Daarnaast spelen goede sportaccommodaties en fysieke voorzieningen een belangrijke rol in het bereiken van een solide sportinfrastructuur. Deze aspecten worden in het onderstaande nader uitgewerkt.

5.2.1 Verbinding tussen sport en andere sectoren

Vanwege de maatschappelijke functie van sport worden verbindingen gelegd met de sectoren (gezondheids)zorg, welzijn en onderwijs. Onderwijs, zorg en welzijn spelen een belangrijke rol in het stimuleren van sport voor mensen met een beperking. Zowel op beleidsniveau als uitvoeringsniveau (organisaties en instellingen) dient commitment te zijn voor het gezamenlijk realiseren van de ambitie om de sportparticipatie van mensen met een beperking te verhogen.

Op beleidsniveau zijn er verschillende aanknopingspunten en mogelijkheden die afstemming tussen sport en zorg, welzijn en onderwijs bevorderen. Hierbij ligt niet alleen bij sport, maar ook bij andere sectoren een verantwoordelijkheid. Het aspect vervoer is bijvoorbeeld een belangrijke voorwaarde om te sporten maar valt niet onder de directe verantwoordelijkheid van het beleidsterrein sport. Ditzelfde geldt voor de maatschappelijke hulpverleners die ervoor kunnen zorgen dat de doelgroep gestimuleerd wordt om te gaan sporten. Voor de aanschaf van sporthulpmiddelen en maatschappelijke ondersteuning van de doelgroep ligt er, net als bij het vervoer, een belangrijke verantwoordelijkheid bij de Wmo (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) bijvoorbeeld via het Wmo-loket van de gemeente. Naast de beleidsterreinen zorg en welzijn is afstemming met het beleidsterrein onderwijs ook belangrijk. Het (speciaal) onderwijs kan een belangrijke rol spelen binnen het aangepast sporten omdat het, net als bij zorginstellingen een belangrijke vindplaats is voor sporters. Sport is goed voor de ontwikkeling van het kind, gezondheid, geeft zelfvertrouwen en leert samenwerken. De beleidsterreinen zorg, welzijn en onderwijs moeten overtuigd worden van de waarde van sport en hun relatie met deze sector inzien. Voor de reguliere sport gebeurt dit steeds meer en wordt in wijken, scholen en op het gebied van de gezondheidszorg steeds meer aandacht besteed aan sport. Dit willen we ook bewerkstelligen voor het aangepast sporten. In bestaande beleidsnota's van zorg, welzijn en onderwijs maar ook bestaande projecten wordt derhalve naar aanknopingspunten en afstemming gezocht. Daarnaast dient vanuit sport samen met de beleidsterreinen zorg, welzijn en onderwijs (tezamen de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling) gewaarborgd te worden dat het aangepast sporten een plek krijgt in nieuwe visies, beleidsnota's en daaruit vloeiende projecten.

Naast verbindingen op beleidsniveau tussen de beleidsterreinen sport, zorg, welzijn en onderwijs dienen ook de uitvoerende organisaties zoals scholen, revalidatiecentra en dag- en woonvoorzieningen gestimuleerd te worden om zich te verbinden met sport, om op deze manier mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking kennis te laten maken met sport en te stimuleren tot structurele sportdeelname. Ook andersom moet gezocht worden naar samenwerking en afstemming. Dit betekent dat sportaanbieders zich meer moeten verbinden met scholen, revalidatiecentra en dag- en

woonvoorzieningen. Voorbeelden van samenwerking zijn kennismakingslessen in en bij scholen en het verzorgen van clinics bij revalidatiecentra of dag- en woonvoorzieningen. De consulent aangepast sporten speelt een belangrijke rol bij het stimuleren van samenwerking tussen scholen, revalidatiecentra, dag- en woonvoorzieningen en sportaanbieders.

Naar voorbeeld van de reguliere breedtesport dient er binnen het aangepast sporten verbinding gelegd te worden met onderwijs, welzijn en zorg middels sportstimuleringsprojecten. Special Heroes⁸ is hier een goed voorbeeld van. In een apart voorstel van de Stichting Special Heroes is uiteengezet wat het doel en het belang is van dit project en wat er nodig is om het project breed in Zwolle en omgeving op te zetten. Een sportcoach is een belangrijke schakel om het project Special Heroes te laten slagen. De sportcoach focust zich op het begeleiden van sporters en sportverenigingen. Voor de sportcoach worden apart middelen aangevraagd. Naast verbindingen met het primair- en voortgezet (speciaal) onderwijs dient ook gezocht te worden naar samenwerking tussen sportaanbieders en middelbaar- en hogerberoeps onderwijs. De in Zwolle gevestigde scholen bieden diverse sportopleidingen waar samenwerking mee gezocht kan worden. De studenten die deze opleidingen volgen kunnen ingezet worden bij de sportaanbieders. Bij het samenbrengen van sportaanbieders en sportopleidingen is tevens een rol weggelegd voor de consulent aangepast sporten.

Een andere vorm van verbinding tussen de sectoren is de verbinding tussen de sport en zorg(instellingen). Er wordt op dit moment een netwerk gevormd tussen zorginstellingen, gemeente en provincie waarbij gekeken wordt of de initiatieven van verschillende instellingen op elkaar kunnen worden afgestemd en bij elkaar kunnen worden gebracht om een optimaal sport- en beweegaanbod te creëren voor mensen met een beperking.

Sectoren als onderwijs, welzijn en zorg spelen een belangrijke rol in het verhogen van de sportparticipatie bij mensen met een beperking. Door:

- afstemming met het Wmo beleid, accommodatiebeleid, onderwijsbeleid, de Gezonde Stad
- participatie in sport- & beweeg initiatieven van o.a. zorginstellingen
- het opzetten van sportstimuleringsprojecten
- samenbrengen van scholen, revalidatiecentra en dag- en woonvoorzieningen met sportaanbieders

willen we verbindingen maken om de ambitie te bereiken.

5.2.2

Professionele sportaanbieders

Bij de huidige sportaanbieders (regulier en speciaal) zijn het veelal vrijwilligers die verantwoordelijk zijn voor het aanbieden van de sport en het draaiende houden van de vereniging. Een gekwalificeerd kader is van belang voor het versterken van de

⁸ Special Heroes is een sportstimuleringsproject voor leerlingen met een chronische ziekte of met een lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking.

sportinfrastructuur en daarmee voor het aangepast sporten in Zwolle. Voor de continuïteit van de sport en de vereniging vinden wij het belangrijk dat de kennis, inzichten en inzet gewaarborgd blijven, ook indien de betreffende vrijwilligers er mee stoppen, zodat niet het wiel opnieuw uitgevonden moet worden. Het is derhalve belangrijk dat er per sportaanbieder een visie en een meerjarenplan wordt ontwikkeld. Het Servicepunt aangepast sporten kan hierbij ondersteuning verlenen door workshops en bijeenkomsten over dit onderwerp aan te bieden.

Voor de reguliere sportaanbieders met een aanbod voor mensen met een beperking of die de ambitie hebben om aangepast sporten aan te bieden is het bovendien van belang dat er binnen de vereniging draagvlak is voor het aanbieden van aangepast sporten. Dit belang dient vervolgens verankerd te worden in het beleid/ meerjarenplan zodat dit aanbod en de integratie ervan binnen de reguliere sportaanbieders gewaarborgd is.

Ten aanzien van een gekwalificeerd technische en bestuurlijk kader binnen sportaanbieders dient niet alleen geïnvesteerd te worden in het werven van vrijwilligers (waarbij de Vrijwilligerscentrale Zwolle ondersteuning biedt) maar ook het behoud van vrijwilligers is van belang. Vrijwilligers moeten goed begeleid worden en waar nodig opleidingen kunnen volgen om hun kennis te verbreden en om de specifieke doelgroepen te kunnen begeleiden. Een goede begeleiding van vrijwilligers kan bovendien hindernissen wegnemen voor anderen die ook als vrijwilliger actief willen worden.

Bij het aanbieden van trainingen en workshops ten behoeve van het professionaliseren van de sportaanbieder is tevens een rol weggelegd voor het Servicepunt aangepast sporten. Het Servicepunt kan daar waar mogelijk in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale Zwolle trainingen en workshops ontwikkelen en aanbieden specifiek voor het aangepast sporten. Ten behoeve van regionale trainingen en workshops kan samenwerking gezocht worden met SportService Overijssel. Met behulp van deze ondersteuning moeten verenigingen in staat zijn te zorgen voor kwaliteit, aantrekkelijkheid en continuïteit van het sportaanbod.

Om een structurele basis te leggen met goede vrijwilligers is samenwerking met het Windesheim (CALO) , Landstede en Deltion wenselijk. Studenten kunnen ervaringen opdoen en de sportaanbieders zijn geholpen met de tijd die de studenten er in willen investeren. Het is een taak van de consulent aangepast sporten de sportopleidingen en de sportaanbieders samen te brengen.

Er wordt ingezet op een professioneel kader door:

- Sportaanbieders aanzetten om een visie en meerjarenplanningen te ontwikkelen. Hierbij wordt ondersteuning geboden vanuit het Servicepunt aangepast sporten middels het organiseren van workshops
- Het bevorderen van de deskundigheid middels het organiseren van trainingen en workshops door het Servicepunt aangepast sporten mogelijk in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale Zwolle en Sportservice Overijssel
- Ondersteuning bij het werven en behouden van vrijwilligers
- Het samenbrengen van de (sport)opleidingen in Zwolle en sportaanbieders vanuit het Servicepunt

5.2.3 Sportaanbod in Zwolle

Om een goed aanbod van aangepast sporten te kunnen aanbieden is het van belang dat we inzetten op het verbeteren en daar waar nodig verbreden van het huidige sportaanbod in Zwolle.

In lijn met de nationale doelstelling van NOC*NSF, 'Gewoon waar het kan speciaal waar het moet', is het onze ambitie dat sporten die onder de reguliere sportbonden vallen ook daadwerkelijk zich daarbij aansluiten en samenwerking zoeken met reguliere sportaanbieders. Echter niet alle aangeboden sporten kunnen onder een reguliere sportbond vallen. Daarom willen we in Zwolle dat er zowel speciale sportaanbieders als reguliere sportaanbieders zijn die aangepast sporten aanbieden. Het is vervolgens aan de doelgroep te bepalen of zij zich aansluiten bij een reguliere of speciale sportvereniging. Een goede aansluiting van het sportaanbod op de doelgroep is dus belangrijk. Middels een onderzoek onder de doelgroep, waar het Servicepunt aangepast sporten de trekker van is en in samenwerking met de gemeente en mogelijk SportService Overijssel wordt uitgevoerd, kan een beeld worden gekregen van de behoefte van de doelgroep en kan een inschatting worden gemaakt van het aantal mensen met een beperking die (willen) sporten.

Om het huidige aanbod te versterken en te verbeteren is afstemming en samenwerking tussen de sportaanbieders die aangepast sporten aanbieden essentieel. Door samen te werken kan kennis en menskracht gebundeld worden en middelen efficiënter worden ingezet. Er dient voor gewaakt te worden dat de diversiteit aan sporten en ook het aantal sportaanbieders niet te groot wordt omdat dit te kleine aantallen bij de verschillende sportaanbieders oplevert wat de continuïteit niet ten goede komt en daarnaast niet past binnen de visie voor het aangepast sporten. Het is daarom wenselijk dat het aantal speciale sportaanbieders niet wordt uitgebreid. Het heeft onze voorkeur dat de bestaande speciale sportaanbieders samen gaan werken, hun krachten bundelen (daar waar mogelijk fuseren) en onderlinge afstemming plaatsvindt waardoor er een kwalitatief beter sportaanbod ontstaat en continuïteit van de sporten en sportaanbieders wordt gewaarborgd. Ook voor de reguliere sportaanbieders geldt dat het niet wenselijk is reeds aangeboden takken van sport bij andere (nieuwe) reguliere sportaanbieders wordt aangeboden. Per tak van sport willen we 1 sportaanbieder. Daarnaast is het wenselijk dat zowel de reguliere sportaanbieders als de speciale sportaanbieders gaan samenwerken (daar waar mogelijk fuseren) om een nog sterker sportaanbod te creëren en integratie te bevorderen ('Gewoon waar het kan en speciaal waar het moet').

Groei van het breedtesportaanbod door nieuwe takken van sport aan te bieden binnen de bestaande sportaanbieders(speciaal of regulier) is wenselijk mits het voldoet aan de volgende voorwaarden:

- Er is animo/vraag onder de doelgroep naar deze nieuw aangeboden tak van sport. Indien er meer animo is dan 1 vereniging per sporttak aan kan dan is een uitbreiding bij een andere sportvereniging binnen dezelfde sporttak mogelijk. Indien het animo te klein is om de betreffende sport op te starten in Zwolle dient er door de consulent aangepast sporten doorverwezen te worden naar aanbod in de regio. Het is derhalve van belang dat het aanwezige aanbod in de regio wordt geïnventariseerd.

- De sportvereniging heeft aantoonbaar voldoende deskundigheid en middelen om deze nieuw aan te bieden tak van sport aan te kunnen bieden.
- De nieuwe tak van sport dient beoefend te worden op de multifunctionele sportaccommodaties die fysiek toegankelijk worden gemaakt voor het aangepast sporten (zie paragraaf 5.2.5).

Indien aan deze voorwaarden wordt voldaan kunnen sportaanbieders mogelijk aanspraak maken op de stimuleringsregeling voor het aangepast sporten (zie paragraaf 5.4)

Bovendien moet rekening gehouden worden met de verdeling tussen sporten voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking. Deze verhouding moet aansluiten op de vraag van de doelgroep. Het is een taak van de consultant aangepast sporten samenwerking tussen sportaanbieders te stimuleren en er voor te waken dat de vraag en het aanbod op elkaar aansluiten.

We zetten in op het versterken en verbeteren van het huidige sportaanbod door middel van samenwerking en afstemming te bevorderen en waar mogelijk integratie tussen sportaanbieders. Uitbereiding is niet wenselijk mits het voldoet aan de voorwaarden die de gemeente hiervoor stelt en waarvoor middelen een stimuleringsregeling middelen voor vrijgemaakt worden.

5.2.4

Regionale aanpak

Een regionale aanpak kan leiden tot een verbetering en verbreding van het sportaanbod. Buiten Zwolle, in de omliggende gemeenten wordt ook aangepast sporten aangeboden, ook sporten die op dit moment niet in Zwolle worden aangeboden. Daarnaast is er in Zwolle een ruim sportaanbod van aangepast sporten waar ook mensen vanuit de regio op af komen. Naast dat een regionale aanpak kan leiden tot een verbreding van het aanbod is de regionale functie/ manier van werken van woonzorg instellingen, revalidatie centra, Isala klinieken, die bovendien allemaal in Zwolle zijn gevestigd, ook een reden om het aangepast sporten te regionaliseren. Voor het versterken van de sportinfrastructuur en om een optimaal sportaanbod te creëren is een regionale aanpak wenselijk. Ook hierbij dient er voor gewaakt te worden dat de diversiteit aan sporten niet te groot wordt. Daarom zal in beeld moeten worden gebracht welke sporten er in de regio worden aangeboden.

Een eerste stap om te groeien naar een regionale aanpak is het op ambtelijk niveau samenbrengen van de gemeenten in de regio die op dit moment bezig zijn met aangepast sporten. Hiervoor is een rol weggelegd voor Sportservice Overijssel, die op dit moment ook eerste stappen hiervoor aan het zetten is. Het doel van dit regionale overleg is onder andere zicht te krijgen op het sportaanbod in de regio voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking, ontmoeting, gezamenlijke thema-avonden organiseren voor de doelgroep en sportaanbieders, gezamenlijk stimuleringsprojecten opzetten en mogelijk onderzoek doen onder de doelgroep. Middels regionale samenwerking is ook afstemming tussen het beleid en de uitvoeringsinstrumenten die de verschillende gemeenten hanteren mogelijk.

Er wordt ingezet op een regionale aanpak van het aangepast sporten. Een eerste stap is een regionaal overleg onder leiding van Sportservice Overijssel waarbij

regiogemeenten elkaar ontmoeten en wordt nagegaan hoe de gemeenten elkaar kunnen versterken en hoe tot samenwerking te komen. Het vervolg is afstemming tussen het beleid en uitvoeringsinstrumenten van de verschillende gemeenten.

5.2.5

Goede sportaccommodaties

Voor het aanbieden van een goed en gevarieerd sportaanbod voor mensen met een beperking zijn goede sportaccommodaties van belang. Deze kunnen tevens een bijdrage leveren aan het op lange termijn binden van sporters aan de sport. Zoals in het Masterplan Sportaccommodaties is weergegeven willen we sportaccommodaties in Zwolle multifunctioneel en doelmatig inzetten en dienen ze toegankelijk te zijn voor het aangepast sporten. Dit houdt in dat we meerdere takken van sport, dus ook aangepast sporten op multifunctionele sportaccommodaties bij elkaar willen brengen. Nu is er veelal sprake van versnippering en zijn sportaccommodaties in Zwolle meestal (net) niet geschikt voor aangepast sporten. Vanwege de multifunctionaliteit van de sportaccommodaties wordt ingezet op een langer verblijf. Dit houdt in dat de sporter de accommodatie tijdens zijn of haar verblijf niet alleen ziet als een accommodatie om te sporten maar ook als een ontmoetingspunt. Om het aangepast sporten in Zwolle te verbeteren en de sportinfrastructuur te versterken zetten wij in op het clusteren van het aangepast sporten. Het is de intentie om op drie plekken in Zwolle; sportpark Marslanden in combinatie met de sportaccommodaties op De Vogellanden, sportpark De Pelikaan in combinatie met de ZBC hal en Het Hoge Laar in combinatie met de (nieuwe) sportaccommodaties in Stadshagen het aangepast sporten te clusteren. Deze drie locaties dienen fysiek volledig toegankelijk gemaakt te worden voor mensen met een beperking en bruikbaar gemaakt te worden voor aangepast sporten aanbod. Mocht echter uit het kwaliteitsonderzoek, wat ten behoeve van het Masterplan sportaccommodaties wordt uitgevoerd, blijken dat dit geen logische keuze is vindt heroverweging plaats.

Het is onze ambitie dat het aangepast sporten zoveel mogelijk op deze multifunctionele sportaccommodaties plaatsvinden. Indien dit (rooster)technisch niet mogelijk is wordt de sport aangeboden op huidige, reeds toegankelijke en geschikte locatie of wordt gezocht naar een andere accommodatie die geschikt is voor het beoefenen van de betreffende sport.

Het clusteren van de sporten bevordert niet alleen de integratie onder de doelgroep maar ook de samenwerking tussen de sportaanbieders. Clustering van sporten op sportaccommodaties heeft daarnaast de gunstige bijkomstigheid dat het een verbetering van de bestaande vervoersproblematiek kan opleveren.

In het kwaliteitsonderzoek (de nulmeting) wat op basis van het Masterplan sportaccommodaties wordt uitgevoerd dient inzichtelijk te worden gemaakt wat de fysieke behoeften en knelpunten zijn voor de doelgroep en de sportaanbieders. Vervolgens dient na te worden gegaan hoe en welke knelpunten worden aangepakt. Er zal op basis van de uitkomsten van dit onderzoek een apart plan komen die weergeeft hoe de toegankelijkheid en bruikbaarheid bereikt kan worden en welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn. Voor dit plan zal vervolgens ook middelen en daarmee dekking gevonden moeten worden. Hier wordt een aparte aanvraag voor ingediend.

Er wordt ingezet op:

- Het aangepast sporten clusteren en de multifunctionele accommodaties die hiervoor worden aangewezen toegankelijk en bruikbaar maken voor sporters met een beperking.
- Het bevorderen van multifunctioneel gebruik van de sportvoorzieningen.

5.3 Gecoördineerde samenwerking binnen het speelveld

Een goede sportinfrastructuur wordt onder andere gevormd door doelmatige en structurele samenwerkingsverbanden tussen diverse partijen om de toegankelijkheid van het aangepast sporten te vergroten en te verbeteren. Het is één van de taken van het Servicepunt aangepast sporten deze samenwerkingsverbanden te stimuleren. Om er voor te zorgen dat samenwerking tussen de partners structureel wordt vormgegeven en in de gewenste infrastructuur wordt ingebed dient er een Platform aangepast sporten gevormd te worden waar het veld een uitvoerende rol in vervult. Dit als vervolg op de werkgroep van het Jaar van de gehandicaptensport waar een vertegenwoordiging van het veld meedacht over de invulling van het Jaar. Naast de gemeente en de consulent aangepast sporten dient in het Platform een vertegenwoordiging plaats te nemen van de overige betrokken partners; zorg& welzijn, onderwijs, ondersteuning, sport maar ook iemand uit de doelgroep⁹. Het doel van het Platform aangepast sporten is samenwerkingsverbanden aangaan, afstemming zoeken, kennis en ideeën uitwisselen, vraag en aanbod in balans brengen, er voor waken dat de diversiteit van sporten niet te groot wordt. Het Platform is een formeel overlegorgaan onder leiding van de consulent aangepast sporten. De consulent aangepast sporten stelt per jaar een uitvoeringsplan op waarin het werkplan met activiteiten van het Platform een onderdeel vormen. In de jaarplannen en dus ook werkplannen van het Platform worden de ambitie en doelen van deze notitie concreter uitgewerkt en worden goedgekeurd door de gemeente. De consulent aangepast sporten zal samen met het Platform de activiteiten van het werkplan uitvoeren. De consulent aangepast sporten is verantwoordelijk voor de voortgang van het jaarplan/werkplan en het overleg met het Platform. Het Platform zal minimaal drie keer in het jaar bij elkaar komen en samen met de consulent aangepast sporten jaarlijks één of twee veldbijeenkomsten organiseren voor het totale speelveld in Zwolle.

Om de samenwerking in het speelveld verder te stimuleren wordt daarnaast in de prestatieovereenkomst die de gemeente heeft met partijen uit het veld voorwaarden gesteld die de samenwerking tussen partijen en sportaanbieders moet bevorderen. Voorbeelden zijn dat sportaanbieders samen activiteiten organiseren ten behoeve van

⁹ Voorbeeld van organisaties & instellingen die plaats kunnen nemen in het Platform zijn een vertegenwoordiging van de speciale sportverenigingen en reguliere sportverenigingen tezamen en daarnaast vertegenwoordigers van revalidatiecentrum de Vogellanden, Mee IJsseloevers, woonzorginstellingen, speciaal onderwijs, de sportraad Zwolle en de consulent aangepast sporten Overijssel.

de doelgroep of zorginstellingen actief hun cliënten benaderen en stimuleren om aan sport te gaan doen.

Gecoördineerde samenwerking binnen het speelveld wordt gerealiseerd door:

- het vormen van een Platform Aangepast Sporten die een uitvoerende rol heeft binnen het aangepast sporten. Als onderdeel van het uitvoeringsplan van de consulent wordt samen met het platform een werkplan opgesteld en uitgevoerd.
- Het zorgdragen dat in prestatieovereenkomsten met gesubsidieerde partijen uit het veld afspraken worden gemaakt over samenwerking en actieve benadering van de doelgroep.

5.4 Wegnemen van barrières

Het is belangrijk de zelfredzaamheid van mensen met een beperking te bevorderen. Ook voor de sport is hier een belangrijke taak weggelegd. Op bepaalde vlakken is het van belang om barrières weg te nemen die de sportparticipatie ten goede komen. Hierbij kan gedacht worden aan vervoer, ondersteuning en toegankelijkheid van accommodaties. De barrières vallen niet volledig binnen de verantwoordelijkheid van het beleidsterrein sport. Deze barrières worden daarom in samenwerking met andere beleidsterreinen zoals welzijn en zorg opgepakt.

Vervoer

Vanuit de sportaanbieder gezien is het niet wenselijk dat de sporters te laat aanwezig zijn op de training en eerder of veel langer moeten wachten om naar huis te kunnen. Vanuit de sporter is het niet wenselijk en motiverend om te laat met de sport te beginnen en of langer onderweg te zijn voor een training of wedstrijd.

Er liggen aangrijpingspunten om hierin de belemmeringen weg te nemen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Mobycon heeft in opdracht van de gemeente (Sociale Zaken) onderzoek gedaan naar de kwaliteitsverbetering van de Wmo vervoersmogelijkheden in Zwolle. Op basis van het advies worden verbeteringen doorgevoerd in het nieuwe contract voor collectieve WMO vervoerder. Middels de aanbesteding, die per 1 juli 2010 ingaat, zijn afspraken gemaakt met de nieuwe vervoerder. Afgesproken is dat de nieuwe vervoerder actief op zoek gaat naar oplossingen voor de geconstateerde knelpunten als stiptheid, dienstverlening, routekennis en terugbelservice. Een toevoeging is bijvoorbeeld dat bij het nieuwe Wmo-vervoer de ritten ook besteld kunnen worden op aankomsttijd en niet alleen op vertrektijd.

Het clusteren van sporten op de aangewezen sportaccommodaties kan daarnaast ook een verbetering opleveren voor deze vervoersproblematiek. Er bestaat bovendien de mogelijkheid dat sportaanbieders de vacaturebank van de Vrijwilligerscentrale Zwolle inschakelen voor het vervoer van leden.

Voor vervoer buiten de regio wordt gebruik gemaakt van de sportvervoersregeling van Gehandicaptensport Nederland via Valys. In het kader van regionalisering is het wenselijk om na te gaan of hier een alternatief voor gevonden kan worden. Dit onderwerp wordt meegenomen in het regionale overleg.

Ondersteuning

Ondersteuning voor de doelgroep

Sporters met een beperking of ouders van sporters met een beperking die door omstandigheden niet of moeilijk de financiële middelen bij elkaar kunnen krijgen om het lidmaatschap en/of sportmateriaal te betalen hebben ondersteuning nodig. Het jeugdsportfonds Zwolle en de Wmo individuele voorzieningen bieden mogelijkheden voor ondersteuning. Vanuit de Wmo individuele voorzieningen is er in Zwolle de mogelijkheid dat sportrolstoelen (deels) financieel beschikbaar worden gesteld. Voor andere sportmaterialen zoals bijvoorbeeld een roeiprothese of een racetandem geldt dit niet. Vanuit de Wmo wordt nagegaan of er mogelijkheden zijn om de huidige regeling te verruimen.

Welke ondersteuningsmogelijkheden er op dit moment voor de doelgroep zijn dient geïnventariseerd te worden en ter informatie op de website 'Zwolle sport onbeperkt' geplaatst te worden. Dit wordt een taak die bij de consultant aangepast sporten wordt neergelegd.

Naast financiële ondersteuning kan de Vrijwilligerscentrale Zwolle ondersteuning bieden middels vervoer en het begeleiden van mensen met een beperking tijdens het beoefenen van sport.

Ondersteuning van de sportaanbieders

Voor de sportaanbieders is er de mogelijkheid om via de verordening Aangepast Sporten subsidie te krijgen voor reguliere en structurele activiteiten maar ook voor het ontplooiën van nieuwe activiteiten ten behoeve van aangepast sporten.

Om samenwerking en fusering van sportaanbieders¹⁰ te stimuleren, continuïteit van de sportaanbieders en de sporten te garanderen en het aanbod van aangepast sporten in Zwolle te versterken en verbreden zijn extra middelen in de vorm van een stimuleringsbijdrage noodzakelijk. De middelen zijn bedoeld om samenwerking en fusering tussen sportaanbieders te bevorderen en daarmee ook aansluiting met de reguliere sportaanbieders te bevorderen en tevens om de kwaliteit en de continuïteit van het sportaanbod te verbeteren en het aanbod, indien er voldoende animo voor is uit te breiden.

Ten behoeve van het professionaliseren van het kader en het vergroten van de deskundigheid mede ten aanzien van de bejegening van mensen met een beperking worden door het Servicepunt workshops en trainingen georganiseerd (mogelijk in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale Zwolle en Sportservice Overijssel). Hiervoor kunnen VTA gelden (Vorming, Training Advies gelden) worden ingezet.

Een belangrijke ontwikkeling die van invloed is op de financiële ondersteuning van sportaanbieders en daarmee ook hun eigen financiën is de huidige economische crisis. Door de economische crisis verslechterd de financiële positie van sportaanbieders wat het verbeteren en versterken van het sportaanbod bemoeilijkt. Middels het aanbieden van workshops, trainingen ten behoeve van een professioneel kader, uitbreiding van de subsidieverordening willen wij sportaanbieders ondersteunen. Bovendien dient dit een item te zijn waar binnen het Platform Aangepast Sporten over gepraat moet worden.

¹⁰ De fusering geldt voor speciale sportaanbieders met reguliere sportaanbieders maar ook voor speciale sportaanbieders onderling.

Sportaccommodaties

Ook de toegankelijkheid van sportaccommodaties wordt ervaren als een barrière. Hoe we met deze barrière omgaan is verwoord in paragraaf 5.2.5.

Er wordt ingezet op:

- Een kwaliteitsverbetering van het Wmo vervoer
- Nagaan of er mogelijkheden zijn om de Wmo regeling voor individuele voorzieningen te verruimen.
- Het verbeteren en mogelijk uitbereiden van de (financiële) ondersteuning voor sportverenigingen.
- Het toegankelijk maken van de aangewezen multifunctionele sportaccommodaties voor mensen met een beperking
- Deskundigheidsbevordering bij sportaanbieders ten behoeve van aangepast sporten.

5.5 Taakverdeling partners

In de voorgaande paragrafen zijn de speerpunten uitgewerkt. Om er voor te zorgen dat de speerpunten en daarmee ook de ambitie breed gedragen wordt ligt er naast de gemeente Zwolle als regievoerder ook een stukje verantwoordelijkheid bij de partners. Naast dat de partners vertegenwoordigd zijn in het Platform aangepast sporten wordt er ook op andere fronten medewerking en verantwoordelijkheid gevraagd.

Overheid

Als gemeente Zwolle zijn wij, naast dat er op wordt toegezien dat het beleid wordt uitgevoerd, verantwoordelijk voor de randvoorwaarden zoals de regeling rondom het vervoer en de sportmiddelen. Vanuit het beleidsterrein sport is het derhalve belangrijk dat er verbindingen worden gelegd met de beleidsterreinen zorg, welzijn en onderwijs. Andere randvoorwaarden waar wij verantwoordelijk voor zijn, zijn het aansturen dat sportaccommodaties toegankelijk en bruikbaar worden gemaakt voor mensen met een beperking en het sturen en stimuleren van sportaanbieders door middel van subsidie en stimuleringsregeling. Ook bij de regionale aanpak is een belangrijke rol weggelegd voor ons als gemeente in samenwerking met de provincie en regiogemeenten.

Servicepunt aangepast sporten

Voor het Servicepunt en daarmee de consulent aangepast sporten is een belangrijke en centrale rol weggelegd. Zij zijn aanspreekpunt voor zowel de sportaanbieders als de doelgroep en daarnaast sparringpartners van de gemeente. De activiteiten en taken van de consulent worden jaarlijks vastgelegd in een uitvoeringsplan opgesteld door de consulent en goedgekeurd door de gemeente en daarmee in lijn met de ambitie. De consulent is verantwoordelijk voor:

- *Informatievoorziening, voorlichting en promotie*

Tijdens het Jaar van de gehandicaptensport is geprobeerd de bekendheid van het aangepast sporten in Zwolle te vergroten. Dit is ten dele gelukt maar we zijn er nog niet. Om er voor te zorgen dat de aandacht voor het aangepast sporten niet verslapt dient de consulent in samenwerking met de gemeente Zwolle te blijven werken aan het vergroten van de bekendheid om meer mensen aan het sporten te krijgen en een goede beeldvorming te creëren over het aangepast sporten. Door samenwerking met andere partners zoals sportaanbieders, welzijnsorganisaties, revalidatiecentra, ziekenhuis en woon&zorg instellingen en daarnaast zoveel mogelijk de doelgroep gericht te informeren willen we dit bereiken.

De website 'Zwolle sport onbeperkt' wordt als belangrijk communicatiemiddel ingezet om mensen te bereiken en te informeren. Op de site staan alle sportaanbieders weergegeven en worden de activiteiten en nieuwsberichten geplaatst. Een ander middel is een folder waarin alle mogelijke vormen van aangepast sporten in Zwolle en de regio in weergegeven staat. Ook deelname aan informatiemarkten is belangrijk voor de promotie en het verspreiden van informatie. Daarnaast is het binnenhalen en organiseren van (aangepast) sportevenementen belangrijke promotie voor zowel het aangepast sporten als de stad.

- *Verenigingsondersteuning en deskundigheidsbevordering*

Het Servicepunt biedt trainingen, workshops en ondersteuning aan ten behoeve van de professionalisering van de vereniging of sport. Bovendien is het een taak van de consulent om sportaanbieders en sportopleidingen samen te brengen met als doel studenten als vrijwilligers en begeleiders in te zetten bij sportaanbieders.

- *Netwerken / coördineren*

De partijen uit het veld zijn een wezenlijk onderdeel van de sociale infrastructuur en daarom ook van belang voor de organisatorische infrastructuur. De consulent is verantwoordelijk voor het realiseren en in stand houden van een goede sportinfrastructuur en stimuleert partijen uit het veld structureel en intensiever samen te werken en kennis uit te wisselen. Het samenbrengen van partijen en vervolgens stimuleren om samen te werken en gezamenlijk activiteiten en projecten uit te voeren is een belangrijke taak. De consulent heeft een netwerkfunctie naar de sportaanbieders maar ook naar andere partners en sectoren. Het is van belang dat de consulent een netwerk opbouwt, onderhoud, uitbreidt en verstevigt en verbindingen legt tussen sport en sectoren als het onderwijs, zorginstellingen, revalidatiecentra (voor mensen met een lichamelijke beperking), Gehandicaptensport Nederland, MEE, patiëntenverenigingen, belangenorganisaties en dag- en wooncentra (voor mensen met een verstandelijke beperking). De consulent is een onafhankelijk persoon die afstemming en samenwerking zoekt met betrokken partijen en op de hoogte is en een signaleringsfunctie heeft ten aanzien van sportgerelateerde aspecten als vervoer, onderwijs en de toegankelijkheid van sportaccommodaties. Een voorbeeld van netwerken is participeren in het netwerk van zorginstellingen in Zwolle en de regio die gezamenlijk initiatieven

ontplooiën om de doelgroep aan het bewegen en sporten te krijgen. De consulent is ook initiatiefnemer voor het organiseren van bijeenkomsten in het veld en trekker van het Platform aangepast sporten.

- *Sportstimulering*

Sportaanbieders zullen zelf evenementen organiseren maar daarnaast zullen er ook activiteiten worden georganiseerd die verenigings- of sportoverschrijdend zijn. De consulent vervult hierin de regierol. Samen met sportaanbieders dient na te worden gegaan waar behoefte aan is en wat er reeds georganiseerd wordt. Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden in activiteiten voor lichamelijke, verstandelijke en psychische beperkingen. Het organiseren van een sportdag of het opzetten van samenwerking- en stimuleringsprojecten met verenigingen, scholen, bedrijven en zorginstellingen zoals Special Heroes zijn voorbeelden.

Belangrijk is dat er ook evenementen worden georganiseerd die interessant zijn voor valide mensen. In het kader hiervan wordt gekeken bij ieder evenement hoe participatie met valide mensen het beste plaats kan vinden. De evenementen dienen te zorgen voor integratie en om zoveel mogelijk mensen aan het sporten te krijgen. Daarnaast dient, samen met Gehandicaptensport Nederland, Topsport Overijssel, sportbonden, Zwolle Marketing en sportaanbieders worden nagegaan of het mogelijk is om landelijke initiatieven en/of nationale of internationale sportevenementen naar Zwolle te halen/ te organiseren. Top- en breedtesport evenementen vormen namelijk een belangrijk visitekaartje voor de sport en leiden tot een kennismaking met de sport en uiteindelijk sportparticipatie. Bovendien is dit in lijn met het huidige reguliere sportbeleid. Een nationaal evenement dat we in Zwolle kunnen organiseren is de Special Olympics nationale spelen 2014.

Het stimuleren van mensen met een beperking om te gaan sporten en het zoeken van afstemming is echter niet alleen een taak van de consulent maar ook van de andere partners als zorg- en welzijnsinstellingen, het onderwijs, sportaanbieders en de ondersteunende organen.

- *Coördineren en doorverwijzen van de doelgroep*

Naast het stimuleren van de doelgroep door promotie en het organiseren van evenementen/ projecten is de consulent aangepast sporten ook het eerste aanspreekpunt voor vragen van de doelgroep over aangepast sporten. Vervolgens heeft de consulent aangepast sporten een coördinerende rol en een doorverwijsfunctie richting onder andere Wmo-loket, zorg- en welzijnsinstellingen, organisaties en verenigingen.

Om bovenstaande taken goed te kunnen uitvoeren moet de consulent op de hoogte zijn van:

- Randvoorwaarden als regelgeving rondom sportmiddelen en vervoer bepaald door de gemeente

- Sportaanbod van de georganiseerde sport en commerciële sportaanbieders in Zwolle en de regio
- Vraag en aanbod vanuit zorg, welzijn en onderwijs en de mogelijk onderlinge samenwerking.

Een nadere uitwerking van de functie consulent aangepast sporten gebeurt in samenspraak met SportService Zwolle.

Zorg en Welzijn

In de revalidatiecentra, ziekenhuizen, maatschappelijke instellingen, wooninstellingen, zorginstellingen, activiteitencentra enz. zijn veel (potentiële) sporters te vinden. Uit onderzoek van het Mulier instituut over aangepast sporten is gebleken dat sporten vanuit de omgeving gestimuleerd moet worden. Het is derhalve belangrijk dat medewerkers vanuit de zorg en welzijn mensen met een beperking enthousiast maken voor het sporten en als er sprake is van een sportvraag er doorgeleiding plaatsvindt naar het Servicepunt aangepast sporten en van daaruit naar een sportcoach. Vanuit MEE IJsseloevers en revalidatiecentrum De Vogellanden zijn bijvoorbeeld een sportcoach aangesteld die het sporten onder de doelgroep bevorderen.

Onderwijs

Ook het onderwijs, zowel regulier als speciaal, is een vindplaats voor kinderen met een beperking die graag willen sporten. Ook vanuit het onderwijs dient sport gestimuleerd te worden. Tijdens de gymlessen dienen de kinderen enthousiast gemaakt te worden voor sport door de gymdocenten. Door begeleiding naar sportaanbieders en sportstimuleringsprojecten geïnitieerd vanuit het Servicepunt aangepast sporten in samenwerking met de gymdocenten is de kans groot dat kinderen met een beperking blijven sporten (voorbeeld bij het speciaal onderwijs is het project Special Heroes). Taken van het middelbaar en hoger onderwijs richt zich meer op het kader. Vanuit het hoger onderwijs dient geïnvesteerd te worden middels bijvoorbeeld stages en ondersteuningsprojecten in voldoende kader en specifieke kennis en begeleiding. Het Servicepunt aangepast sporten kan hier een stimulerende en coördinerende rol in vervullen.

Sportaanbieders

In samenwerking met het Servicepunt aangepast sporten dient een overzicht te komen van het totale sportaanbod. Daarnaast dienen de sportaanbieders (regulier en speciaal) er voor te waken dat de aangeboden sporten aansluiten bij de behoefte van de sporter en dienen zij samenwerking te zoeken met elkaar en met andere partners en informatie en kennis uit te wisselen. Kortom de krachten bundelen en integraal aan de slag.

Ondersteuning

Er zijn diverse instellingen die gericht zijn op sportstimulering, begeleiding en advies. Samen met het Servicepunt aangepast sporten kunnen deze instellingen en

organisaties ingezet worden voor de promotie, stimulering en advies van aangepast sporten.

6 Randvoorwaarden

6.1 Instrumenten

De ambitie en de speerpunten worden uitgevoerd met behulp van een tweetal beleidsinstrumenten (accommodaties en subsidie) en de inzet van menskracht. Middels deze instrumenten dienen de randvoorwaarden (als regelgeving, toegankelijkheid en sportklimaat) waar de gemeente verantwoordelijk voor is gecreëerd te worden.

Accommodaties

De toegankelijke en multifunctionele accommodaties zijn begrippen die reeds eerder in deze nota naar voren zijn gekomen en belangrijke randvoorwaarden zijn om de ambitie te bereiken. Wij zetten, in samenwerking met andere beleidsterreinen, in op clustering van sporten en deze onder te brengen in multifunctionele accommodaties die vervolgens volledig toegankelijk en bruikbaar gemaakt moeten worden voor het aangepast sporten en sporters met een beperking. Het aanbod aangepast sporten dient dan ook zoveel mogelijk plaats te vinden in de aangewezen multifunctionele sportaccommodaties. Indien dit (rooster)technisch niet mogelijk is wordt naar een andere oplossing/ accommodatie gezocht die ook geschikt zijn voor het beoefenen van de sport. Voor nieuw aan te bieden takken van sport geldt de voorwaarde dat deze kunnen starten mits er animo maar ook ruimte is in de multifunctionele sportaccommodaties.

Op basis van de uitkomsten van het kwaliteitsonderzoek komt er een apart plan waarin wordt weergegeven hoe de toegankelijkheid en bruikbaarheid bereikt kan worden en welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn. Voor dit totaalplan worden vervolgens financiële middelen aangevraagd.

Subsidie

Subsidies zijn voor ons een belangrijk instrument voor het doorvoeren van de ambitie. Subsidies betekent ook voorwaarden stellen. De huidige subsidieverordening sluit onvoldoende aan bij de ambitie voor het aangepast sporten. Zo wordt in de huidige verordening Aangepast Sporten de voorwaarde gesteld dat maximaal drie activiteiten kunnen worden gesubsidieerd. Dit stimuleert bijvoorbeeld twee sportaanbieders met drie of meer activiteiten niet om te gaan fuseren omdat ze dan gekort worden op de subsidie. Om samenwerking en fusie van sportaanbieders te bevorderen en vanwege het feit dat een aantal speciale sportaanbieders voor aangepast sporten meerdere activiteiten (sporten) aanbieden, is aanvulling op deze subsidieverordening noodzakelijk. Ter aanvulling op de huidige subsidieverordening aangepast sporten wordt derhalve een stimuleringsregeling opgesteld voor sportaanbieders ten behoeve van de kwaliteit, continuïteit en verbreden van het sportaanbod en het stimuleren van fusies en samenwerkingsverbanden. Om voor deze regeling in aanmerking te komen dient de sportaanbieder te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Bij uitbereiding van het sportaanbod/ nieuw sportaanbod dient voldoende animo te zijn onder de doelgroep. Dit houdt in dat er voldoende mensen zijn om een team te kunnen vormen c.q. een training af te werken. Indien er meer animo is dan 1 vereniging per sporttak aankan dan is een uitbreiding bij een andere sportvereniging binnen dezelfde sporttak mogelijk (bij voorkeur op de multifunctionele accommodaties die hiervoor zijn aangewezen).
- De sportvereniging heeft toonbaar voldoende deskundigheid in huis om de nieuw aan te bieden tak van sport aan te kunnen bieden.
- De vereniging heeft ten aanzien van het aanbod beleids- of meerjarenplannen opgesteld (verankering en draagvlak).
- Indien de sport formeel onder een sportbond valt dient de sportaanbieder zich aan te sluiten bij de reguliere sportbond en indien het gaat om een speciale sportvereniging samenwerking op te zoeken met de reguliere sportvereniging.
- Er wordt door de gemeente geen andere vorm van subsidie verleent voor de betreffende sportactiviteit of samenwerking
- Indien het gaat om nieuw aanbod dient deze in de door de gemeente aangewezen multifunctionele sportaccommodaties aangeboden te kunnen worden.

Indien niet aan bovenstaande voorwaarden kan worden voldaan kan geen aanspraak worden gemaakt op de stimuleringsregeling. De stimuleringsregeling geldt vooralsnog voor de periode 2011-2013.

In de (bestaande) prestatieovereenkomst met de sportaanbieder dienen duidelijke afspraken gemaakt te worden wat de sportaanbieder doet met de middelen uit de stimuleringsregeling.

Het ontwikkelen van een Servicepunt aangepast sporten een daarmee aanstellen van een consultant aangepast sporten behoeft structureel toereikende middelen. Echter op dit moment zijn er geen structurele middelen voorhanden, alleen voor een periode van vier jaar (2010-2013). Om die reden wordt vooralsnog voor vier jaar een consultant aangepast sporten gesubsidieerd waarna de werkzaamheden en het functioneren van de consultant aangepast sporten wordt geëvalueerd. Aan de beschikbaarstelling van deze meerjarig incidentele subsidie dienen voorwaarden te worden verbonden en prestatieafspraken te worden gemaakt.

Menskracht

De gemeente Zwolle heeft binnen het aangepast sporten primair een regiefunctie en deze nota geeft het kader van het aangepast sporten weer zoals wij dat wenselijk vinden in Zwolle. De ambitie uitwerken gebeurt in nauwe samenwerking met SportService Zwolle, uitvoerder van het beleid middels de consultant aangepast sporten, zodat de gewenste verbindingen voor het aangepast sporten worden verankerd. De sportraad Zwolle heeft hierin een adviserende rol.

6.2 Financiën

De ambitie en de daarbij behorende speerpunten bevatten een reeks van voornemens en activiteiten die er toe moeten leiden dat de ambitie wordt bereikt. Voor het bereiken van de ambitie zijn middelen nodig. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden in activiteiten zonder directe financiële gevolgen, activiteiten waarvoor reeds financiële

middelen beschikbaar zijn en tot slot financiële knelpunten waar besluitvorming voor nodig is. Vanuit de raad is in 2009 voor de periode 2010-2013 €300.000 beschikbaar gesteld ten behoeve het aangepast sporten. Dit is besloten in de PPN 2010-2013 (onder meerjarig incidenteel).

In onderstaand overzicht wordt per speerpunt weergegeven welke maatregelen er worden genomen, wat de financiële gevolgen ervan zijn en welke middelen er per jaar voor nodig zijn.

Speerpunt	Maatregel	Financiële gevolgen	Benodigd 2011-2014 (per jaar)
Servicepunt Aangepast Sporten	Prestatie afspraken maken met SportService Zwolle over de invulling van het Servicepunt aangepast sporten en daarmee de functie van de consulent aangepast sporten. Voor de consulent aangepast sporten wordt uitgegaan van 0,5 fte	Middelen voor beschikbaar	€35.000
	Vaststellen van een jaarlijks uitvoeringsplan opgesteld door de consulent ten behoeve van het realiseren van de ambitie. Voor de uitvoering van de activiteiten uit het plan is een activiteitenbudget beschikbaar.	Middelen voor beschikbaar	€ 10.000
Sportinfrastructuur	Afstemming tussen de beleidsterreinen sport, welzijn, zorg en onderwijs verbeteren.	Geen direct financiële gevolgen	Realiseren binnen de bestaande middelen
	Verbindingen leggen tussen sportaanbieders en de sectoren onderwijs, zorg en welzijn.	Financiële gevolgen	Realiseren binnen het activiteitenbudget van het Servicepunt
Sportinfrastructuur	Uitvoeren van een onderzoek onder de doelgroep, waarvan de consulent de trekker is en i.s.m. met gemeente en SportService Overijssel wordt uitgevoerd	Financiële gevolgen	Realiseren binnen het activiteitenbudget van het Servicepunt

	Inventariseren en aanbieden van workshops ten behoeve van deskundigheidsbevordering. Het betreft hier bestuur- en vrijwilligersondersteuning	Financiële gevolgen	Realiseren binnen het activiteitenbudget van het Servicepunt
	Samenbrengen van sportaanbieders en (sport) opleidingen in Zwolle (taak Servicepunt)	Geen direct financiële gevolgen, taak van de consultant aangepast sporten	-
	Het ontwikkelen van voorwaarden t.b.v. het clusteren van sport en uitbereiding van het aangepast sporten	Financiële gevolgen (zie stimuleringsregeling)	
Gecoördineerde samenwerking binnen het spelersveld	Samenwerking en afstemming bevorderen middels het vormen van een Platform Aangepast Sporten. Het platform stelt een werkplan op wat onderdeel is van het uitvoeringsplan van de consultant aangepast sporten/ Servicepunt.	Financiële gevolgen	Realiseren binnen het activiteitenbudget van het Servicepunt
	Het maken van afspraken met gesubsidieerde instellingen uit het speelveld over samenwerking en fusering en deze vermelden in de prestatieovereenkomsten	Financiële gevolgen (zie stimuleringsregeling)	
Wegnemen van barrières	Kwaliteitsverbetering bij het WMO vervoer (door Sociale Zaken)	Middelen vanuit Sociale Zaken beschikbaar	-
Wegnemen van barrières	Vanuit de Wmo wordt nagegaan of verruiming van de huidige Wmo regeling individuele voorzieningen mogelijk is.	Financieel knelpunt	
	Opzetten van een stimuleringsregeling ter aanvulling op de bestaande	Middelen voor beschikbaar	€30.000

	subsidieverordening aangepast sporten		
Wegnemen van barrières	Toegankelijk en bruikbaar maken van de multifunctionele sportaccommodaties op basis van uitkomsten kwaliteitsonderzoek Masterplan Sportaccommodaties	Financieel knelpunt ¹¹	pm (afhankelijk van uitkomsten kwaliteitsonderzoek masterplan Sportaccommodaties)
TOTAAL beschikbare budget per jaar			€75.000

¹¹ De middelen nodig voor het toegankelijk en bruikbaar maken van de sportaccommodaties worden meegenomen met de aanvraag voor middelen ten behoeve van het Masterplan Sportaccommodaties.